

Positie stad Groningen in het 'bevingendossier', een doorkijk naar de toekomst en een aantal aandachtspunten daarbij

Wat is de situatie nu:

NPR feb 2015 is onze leidraad, evenals de KNMI-kaart 2014

Eind dit jaar verwachten we nieuwe gegevens: [4 november](#) NCG komt met concept MJP, waarbij hij mogelijk voorsorteert op de nieuwe gegevens. Recente informatie vanuit ABT en NAM duidt er op dat in oktober informatie beschikbaar komt over de nieuwe contouren. Of dit gevalideerde informatie betreft en of dit via officiële kanalen openbaar gemaakt wordt is niet duidelijk. Voor zover bekend komen op [1 december](#) de witte NPR, de nieuwe KNMI-kaart en de adviezen van de commissie Meijdam en SodM beschikbaar. [18 december](#) volgt dan naar verwachting het nieuwe gaswinningsbesluit.

Totdat we over nieuwe gevalideerde gegevens beschikken is ons handelingskader (en daarmee onze centrale boodschap) het volgende:

- *De stad Groningen ligt aan de rand van het Groninger gasveld, een gebied waar risico bestaat op bevingen. De omvang van dat gebied en de verdeling van de risico's daarbinnen is nog omgeven met veel onzekerheden. In het algemeen gaan we er van uit dat de stad wel geraakt kan worden door een beving elders in de regio, maar dat de kans op een zware beving die de stad raakt klein is.*
- *De Stad speelt wel op 'safe', zolang we nog weinig weten over de effecten van het terugdringen van gaswinning, het veiligheidsniveau waaraan gebouwen moeten voldoen, de omvang en de positie van de seismische contouren en de exacte plaats van de Stad daarbinnen.*
- *Voor het college staat namelijk voorop dat inwoners van de Stad veilig moeten kunnen wonen, werken en recreëren.*
- *Tegelijkertijd moet de economische groei van de stad doorgang kunnen blijven vinden. Daartussen zoekt de Stad steeds de balans.*
- *De maatregelen die we nu nemen in de stad liggen daarom vooral op het gebied van onderzoek, bijvoorbeeld naar risico's in de openbare ruimte en naar gebouwen zoals scholen en exemplarische gebouwen. Waar we bij deze onderzoeken zaken tegenkomen die eenvoudig en direct kunnen worden verbeterd met het oog op veiligheid, zoals zogenaamde HRBE's, pakken we dit in samenwerking met CVW op.*
- *Daar waar we nu al keuzes moeten maken, bijvoorbeeld bij nieuwbouw, gaan wij alleen uit van gevalideerde normen en richtlijnen. Dat is op dit moment nog de voorlopige NPR van februari 2015, zoals bijvoorbeeld bij het Groninger Forum.*
- *Eind 2015 verwachten we de uitkomst van landelijke onderzoeken en adviezen (SodM en Commissie Meijdam), alsmede de reacties van het ministerie van EZ en de NCG hierop. Vanaf dat moment weten we meer over de vraag of, en zo ja welke, vervolgmaatregelen noodzakelijk zijn. Dit doen we in nauwe samenwerking met de Nationaal Coördinator Groningen. Deze maakt zijn eigen prioritering verdeeld over vier clusters binnen het Meerjarenprogramma. De stad trekt daarbij, solidair met de regio, als cluster op.*

Wat als de cirkels kleiner worden?

Voor de gemeente Groningen is dit een belangrijke discussie omdat we aan de rand van het aardbevingsgebied liggen. Volgens de huidige NPR moet nog rekening worden gehouden met relatief hoge grondversnellingen (0,16g tot 0,32g). We weten echter dat inmiddels door het onderzoek door de NAM de nieuw berekende dreiging waarschijnlijk veel lager is. Tevens is een effect merkbaar van de verminderde gasproductie. In december komt de nieuwe NPR met nieuwe kaarten waaruit zal blijken hoe de dreiging op dat moment wordt berekend. Op basis van de onderzoeken die in mei zijn verschenen zijn verschillende scenario's te schetsen:

1. Dreiging is kleiner, maar ligt dichtbij het niveau zoals nu berekend (0,2g en lager)
2. Dreiging lager berekend (0,12g en lager)
3. Dreiging aanzienlijk lager berekend (0,1 en lager)

Het handelingskader van de gemeente binnen deze scenario's is afhankelijk van wat deze PGA-waarden betekenen voor het risico in de stad. Ook hierbij gelden weer de nodige onzekerheden. Uit de tot nu toe verrichtte onderzoeken valt af te leiden dat grote schade bij bepaalde categorieën huizen vanaf 0,12g kan ontstaan en dat rond 0,15g bepaalde categorieën huizen kunnen instorten. We houden voorslagnog rekening dat vanaf 0,1g bouwelementen naar beneden kunnen storten. Hieronder wordt op basis van deze grove aannames een beeld geschetst wat dit mogelijk betekent voor de Stad en haar handelingskader.

Het handelingskader voor *scenario 1* ligt dicht tegen dat van het huidige kader aan. We doen wat nodig is op basis van de huidige inzichten. Het kan niet uitgesloten worden dat bepaalde categorieën gebouwen risico's lopen. We doen daarom onderzoek naar waar de risico's het hoogst verwacht worden. Als het nodig is zetten we in op versterkingsmaatregelen, in overleg met de NCG. Dit scenario betekent dat het MJP in stand blijft, maar waarschijnlijk iets lichter kan worden uitgevoerd.

Bij *scenario 2* is instortingsgevaar is niet meer direct aan de orde. Behalve als er sprake is van slechte staat van onderhoud van specifieke typologieën. Het is daarmee de vraag of er nog wel een versterkingsopgave in de stad is. Wel kunnen er nog schoorstenen e.d. naar beneden komen en blijft de kans op schade reëel. Een aanpassing van het MJP lijkt dan nodig.

Het handelingskader voor scenario 2 kan dan als volgt luiden:

- *De stad Groningen ligt aan de rand van het Groninger gasveld, een gebied waar risico bestaat op bevingen. De meest recente inzichten laten zien dat de Stad, vanwege haar positie aan de rand, enkel met relatief lichte bevingen te maken kan krijgen.*
- *De verwachting is dat verreweg de meeste gebouwen in de Stad sterk genoeg zijn om bestand te zijn tegen dergelijke bevingen. Hoewel gebouwen beschadigd kunnen raken, zal zich dit beperken tot scheurvorming of andere lichte schade. Alleen de meest kwetsbare gebouwen vragen nog wel om nader onderzoek. Daarnaast moeten we aandacht blijven houden voor losse elementen aan gevels, vanwege het gevaar van losraken. Dit betreft vooral de oostkant van de Stad.*
- *De maatregelen die we nu nemen in de stad liggen daarom vooral daar waar de veiligheid verder kan worden verbeterd, zoals bij de zogenaamde HRBE's, onderzoek naar de meest kwetsbare gebouwen en voorbereiding van maatregelen, zoals onderzoek, met het oog op de lange termijn. Ook bepleit de gemeente een public review op de huidige gegevens, om zo nog meer zekerheid te krijgen over de risico's.*

- *Voor nieuwbouw geldt dat we uitgaan van het bouwbesluit. We adviseren eigenaren van gebouwen wel rekening te houden met de NPR voor aardbevingsbestendige bouw, zolang deze nog geen onderdeel van het bouwbesluit is.*
- *Voor zover maatregelen gerelateerd aan de kans op bevingen aan de orde zijn, pakken we die voortvarend op. Dit doen we in nauwe samenwerking met de Nationaal Coördinator Groningen. De stad trekt daarbij, solidair met de regio, als apart cluster op.*
- *Door aan deze zaken de juiste aandacht te geven kunnen inwoners en bezoekers in de Stad veilig wonen, werken en verblijven en staat de Stad niets in de weg om door te groeien als economisch en cultureel centrum in de regio, dat voorop wil blijven lopen bij duurzaamheidsontwikkelingen.*

Bij scenario 3 is instortingsgevaar vrijwel in het geheel niet meer aan de orde. Alleen aan de oostkant van de Stad zou er bij sprake van slechte staat van onderhoud onderzoek nodig kunnen zijn. Een eventuele versterkingsopgave zou zich naar verwachting daarmee tot hooguit enkele panden beperken. Van een versterkingsopgave met enige omvang in de stad is geen sprake meer. Ook de HRBE's vragen minder urgente aandacht. Waarschijnlijk blijft dit beperkt tot de oostkant van de stad. De kans op (kleinere) schade blijft in de Stad reëel. Ook hier is het aannemelijk dat een aanpassing van het MJP nodig is.

Het handelingskader voor scenario 3 kan dan als volgt luiden:

- *De stad Groningen ligt aan de rand van het Groninger gasveld, een gebied waar risico bestaat op bevingen. De meest recente inzichten laten zien dat de Stad, vanwege haar positie aan de rand, enkel met de effecten van lichte bevingen te maken kan krijgen.*
- *Een versterkingsopgave van woningen en gebouwen is in de Stad niet aan de orde. Hoewel gebouwen beschadigd kunnen raken, zal zich dit beperken tot scheurvorming of andere lichte schade. Wel moeten we, vooral aan de oostkant van de Stad, aandacht blijven houden voor losse elementen aan gevels, vanwege het gevaar van losraken.*
- *Maatregelen die we nu nemen in de stad liggen daarom vooral daar waar de veiligheid verder kan worden verbeterd, zoals bij de zogenaamde HRBE's aan de oostkant van de Stad, onderzoek naar enkele gebouwen die als zeer kwetsbaar kunnen worden beoordeeld en nader onderzoek, met het oog op de lange termijn.*
- *Voor nieuwbouw geldt dat we uitgaan van het bouwbesluit. Als een gebouw daaraan voldoet, is instortingsgevaar niet aan de orde.*
- *De gemeente houdt de ontwikkelingen nauwkeurig in het oog. In de enkele gevallen waar maatregelen aan de orde zijn, pakt de gemeente deze voortvarend op. Dit doen we in nauwe samenwerking met de Nationaal Coördinator Groningen. De stad trekt daarbij, solidair met de regio, als apart cluster op met een beperkte opgave. Daarnaast bepleit de gemeente dat snel een public review komt van de gegevens rondom de seismische contouren. Dit om elk risico te vermijden.*
- *Daardoor kunnen inwoners en bezoekers in de Stad veilig wonen, werken en verblijven en staat de Stad niets in de weg om door te groeien als economisch en cultureel centrum in de regio, dat voorop wil blijven lopen bij duurzaamheidsontwikkelingen.*

AANDACHTSPUNTEN:

- De vraag is waarop nieuwe contourengegevens gebaseerd zullen zijn. NAM verwacht in de toekomst, na 2017, weer zwaardere bevingen. Wordt hier, in de ogen van de gemeente,

voldoende rekening mee gehouden? (een NPR kun je om de paar jaar wijzigen, bij gerealiseerde nieuwbouw is later aanpassen een stuk minder vanzelfsprekend).

- De teruggang in seismische contouren bij scenario 3 is dermate groot, dat sommigen dit in twijfel zullen trekken en zullen beoordelen als 'wishful thinking' van NAM, NCG en de overige overheden. In dat geval is het belangrijk dat de overheden zoveel mogelijk een zelfde standpunt innemen. Deze zou in elk geval de oproep kunnen bevatten om een public review te laten verrichten op de gegevens. Dit om twijfel en onrust weg te nemen. Conform de eerdere oproepen vanuit de regionale en lokale overheden. Het is de vraag wat in de periode tot de uitkomsten het handelingsperspectief wordt. Niet te vroeg juichen lijkt op zijn plaats.
- Bij scenario 2 en 3 zullen vragen ontstaan over de ingezette versterkingsmaatregelen die in de stad al zijn toegepast. Daar waar dit onomkeerbaar is (nieuwbouw dat is afgerond), is dit niet aan de orde. Wel daar waar afspraken over versterking zijn gemaakt, maar deze nog in een fase zitten waarbij bijsturen mogelijk is. Met name rondom het Groninger Forum kan deze discussie hoog oplopen. Weloverwogen keuzes en een goede verantwoording over de te volgen weg zijn daarbij van groot belang. Op het moment dat de gevalideerde gegevens die ten grondslag liggen aan de nieuwe contouren door de gemeente worden geaccepteerd, zal discussie over de deal met NAM ontstaan. Eventueel openbreken van die deal zullen we goed moeten uitleggen. Daar staat tegenover dat de gemeente er ook voor kan kiezen om niet nog meer vertraging te willen. Zeker wanneer de gemeente voorstander is van een public review. De uitkomsten daarvan zullen ongetwijfeld een aantal maanden op zich laten wachten.
- De bekendmaking van nieuwe contouren heeft ook invloed op de rechtsgang naar de RvS zoals die momenteel loopt. De gemeente Groningen heeft daarin de opstelling dat meer duidelijk moet worden over risico's en seismische dreiging, met daarbij risicobeleid. Dit komt in een ander daglicht te staan op het moment dat de stad volgens de laatste gevalideerde gegevens slechts een (zeer?) beperkt risico zou lopen. We moeten ons voorbereiden op een adequate reactie.
- En verder zal een grote verlaging van de seismische dreiging ook gevolgen hebben voor de regelingen die in de stad gelden, zoals de regeling meerkosten aardbevingsbestendige nieuwbouw. Daarnaast wacht een aantal stadjes op de regeling waardevermeerdering. Tot nu toe is hen steeds voorgehouden dat de NCG daarover op een later moment beslist en dat een eventuele regeling ook met terugwerkende kracht van toepassing is. Dit betekent waarschijnlijk dat de regeling voor de stad in het geheel niet van toepassing zal zijn. Resultaat is een aantal boze en gefrustreerde inwoners.
- Verder moeten de lopende onderzoeken tegen het licht van nieuwe inzichten worden gehouden. Scenario 3 zal bijvoorbeeld grote implicaties hebben voor de conclusies die worden getrokken bij de exemplarische gebouwen, de scholen en de scan op de openbare ruimte. Complicerend is de timing van openbaarmaking van de onderzoeken in relatie tot de nieuwe seismische gegevens.
- Het MJP zal mogelijk moeten worden gewijzigd. De timing van de totstandkoming van het MJP is hierbij eveneens een complicerende factor.

Scenario's voor woordvoering rondom officieus bekend worden van de witte NPR

- Mochten in oktober nieuwe gegevens op straat liggen (uitlekken) die wijzen in de richting van scenario 3, dan is het voorstel voor de woordvoering om aan te geven dat de gemeente het moet doen met de gegevens zoals bekend. Dat is de NPR van februari. Zolang er nog geen officiële en gevalideerde NPR openbaar is gemaakt, moeten we het doen met de cijfers die we nu hebben.

- Mocht de NPR via de NCG openbaar worden gemaakt in het concept MJP, dan ontstaat een andere situatie. De reactie kan dan zijn:
 - o De cijfers lijken er op te wijzen dat de Stad aanzienlijk minder risico loopt dan eerder werd aangenomen. Dat is goed nieuws.
 - o We werken echter alleen met gevalideerde en officieel gepubliceerde gegevens. We kunnen dan ook niet anders dan de officiële bekendmaking afwachten. Ondertussen zullen we ons wel voorbereiden op wat de nieuwe gegevens voor de Stad zouden kunnen betekenen en dat lijkt zoals gezegd, goed nieuws voor de Stad, de inwoners, bezoekers en ondernemers te zijn.